

+ Cooperació

Sabers compartits

Anna Balcells
BARCELONA

Les universitats també tenen un paper com a actors de la cooperació per al desenvolupament i en aquest àmbit ofereixen el que els és propi: la formació, la recerca, la transferència de coneixement i la sensibilització.

A Catalunya cada universitat té el seu departament de cooperació, que impulsa projectes propis i també en xarxa amb altres centres d'educació superior. Conscient de la importància i el valor d'aquest instrument, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) destina actualment 1,8 milions d'euros a finançar 42 projectes de cooperació interuniversitària.

Entre aquests projectes figura el Programa Algèria Universitats (PAU), que comparteixen la Xarxa Vives d'Universitats —que aplega vint centres de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears, la Catalunya Nord i Andorra— i la Conferència Regional d'Universitats de l'Oest (CRUO) d'Algèria, que reuneix

Les universitats catalanes uneixen esforços per oferir a les contraparts del Sud el que els és propi: la formació, la recerca, la transferència de coneixement i la sensibilització

14 institucions d'educació superior d'aquest país magribí.

El PAU arrenca sota l'impuls de l'anomenat Procés de Barcelona, engegat el 1995 per la Unió Europea per fomentar els intercanvis amb la ribera sud del Mediterrani i promoure'n el desenvolupament. Després del seu inici el 2007, el PAU està ara en la segona fase. El programa reposa sobre els tres eixos de formació, recerca i sensibilització i abraça una varietat d'àrees temàtiques que van des de migracions i cohesió social fins a medi ambient, passant per noves tecnologies, el camp biosanitari, etc. Els beneficiaris de l'intercanvi són estudiants, professors, investigadors i personal d'administració i serveis.

Delfi Sanuy és professor de biologia animal a la Universitat de Lleida i ha engegat un projecte d'investigació amb científics algerians a la regió de Tiaret, una zona d'altiplans que s'estén entre la serralada de l'Atlas i el desert del Sàhara. "Treballem en una zona semiàrida on la població local fa una collita cada tres anys, en la qual obté uns 300 quilos per hectàrea". Per fer-se una idea del que això re-

presenta, "cal saber que a les zones més dures de les comarques de Lleida, a les collites es recullen uns 1.000 quilos per hectàrea".

El professor Sanuy estudia els efectes del canvi climàtic sobre la població d'amfibis. "Entre el 60% i el 70% de la població mundial d'amfibis estan en perill d'extinció. Un percentatge molt alt han desaparegut els darrers anys". A Tiaret,

La Xarxa Vives d'Universitats col·labora amb 14 centres algerians

Sanuy i el seu equip investiguen els mecanismes d'adaptació d'aquestes espècies a la zona. Els interessa saber-ho, ja que "a conseqüència del canvi climàtic, preveiem que les zones semiàrides aniran avançant des del Magrib fins al sud d'Europa".

Des d'un camp ben diferent, Lluisa Núñez, professora de tecnologia de la informació de la Universitat de Barcelona (UB) i responsable del campus virtual d'aquesta institució,

participa en un altre projecte del PAU.

La professora Núñez es dedica a l'ensenyament de l'e-learning (aprenentatge a través de la tecnologia) i, en el marc del PAU, treballa en l'Aula Virtual, un projecte a través del qual professors de les universitats catalanes ensenyen a utilitzar el Moodle a col·legues i gestors de la part algeriana.

"El Moodle és un programari obert, és a dir, que es pot modificar i que té un potencial enorme de desenvolupament", explica Núñez. El programa permet que els socis algerians aprenguin a fer servir el Moodle i els capacita, al seu torn, per ensenyar-lo a les universitats del seu país.

En el curs hi participen una vintena de professors i gestors universitaris algerians. "Tot i que el curs està concebut com a ensenyament a distància, hem hagut de realitzar sessions presencials, ja que els algerians tenen un accés difícil i restringit a internet". La primera sessió del curs va tenir lloc el desembre a Barcelona i aquest mes de febrer n'hi haurà una segona a Castella.

L'INDICADOR **'Eben'**

Al llibre *Eben* (Empúries, 2006), el reporter polonès Ryszard Kapuscinski (1932-2007) retrata de forma magistral la realitat de l'Àfrica que va conèixer durant els seus

anys de corresponsal. En un dels capítols dedicat a Ghana, el mestre de periodistes parla amb el ministre d'Educació i Informació d'aquest país, Kofi Baako, un diàleg que il·lustra el problema que afronten els Estats africans a l'hora de for-

mar els seus universitaris. Els joves es veuen obligats a abandonar el país per completar la seva formació a centres superiors de l'estranger, on sovint s'acaben quedant i desenvolupant la seva activitat professional.

L'AGENDA
Lleida intercultural
1ª setmana intercultural de la Universitat de Lleida, *Migració, cultura i desenvolupament: El valor del*

que ens és propi. 16-19 de febrer al campus de Capponet (c/ Jaume II, 67, Lleida). Més informació: www.udl.cat/serveis/cc/

Visions d'Amèrica Llatina
L'oficina de cooperació al desenvolupament de la Universitat de Girona, juntament amb les universi-

tats de Lleida i Tarragona, posen en marxa el curs *Visions d'Amèrica Llatina*. Inscripcions fins al pròxim 13 de febrer.

Cadaires de rodes a Cuba i màsters a Nicaragua

PROJECTES

A.B.
BARCELONA

La cooperació al desenvolupament és un camp d'actuació consolidat en l'àmbit de les universitats catalanes, que disposen de departaments específics per promoure aquesta activitat.

La Universitat de Girona (UdG), per exemple, té en marxa amb l'entitat de discapacitats GERD i la Universitat d'Holguín (Cuba) un projecte per fabricar cadaires de rodes per a usuaris de l'illa, segons explica la delegada de l'oficina de cooperació, Maria Rosa Terradellas. A la universitat cubana hi ha la fàbrica i des de la UdG, i amb la col·laboració de professors d'Holguín, es presta l'assistència tècnica amb la creació de programes informàtics per al disseny i el procés de producció de les cadaires.

Però la UdG té el seu projecte estrella a la costa atlàntica de Nicaragua, una zona autònoma amb una llengua i una cultura pròpies. Es tracta d'un programa d'alfabetització, traduït a l'idioma mosquitó, finançat en tres anys per

Un mosquitó descarrega ajuda humanitària d'una barca al riu Prinzapolka el 2004. AFP

l'ACCD, que el 2008 hi va destinar 118.000 euros. La UdG va finançar setze projectes el 2008. Un terç del pressupost del departament de cooperació prové de la mateixa universitat i els dos terços restants de l'exterior, inclosa una subvenció de prop de 110.000 euros de l'ACCD.

També la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) disposa de la seva pròpia àrea de cooperació al desenvolupament, integrada dins la Fundació Autònoma Solidària. Segons

la directora d'aquesta Fundació, Begoña Navarrete, la UAB ofereix als contractats del sud "el valor propi de les universitats: el coneixement". "Treballem en la generació de capacitació docent i en la recerca".

La UAB té una llarga experiència de formació en màsters i postgraus en medi ambient, didàctica i psicopedagogia amb la Universitat Nacional Autònoma de Managua. "Els beneficiaris d'aquests cursos no són només estudiants i professors, sinó també res-

ponsables polítics i tècnics que treballen en la gestió als municipis", destaca Jordi Prat, cap de l'àrea de cooperació de la Fundació, que ha rebut el 2008 una subvenció de l'ACCD de 350.000 euros. D'altra banda, també compten amb 160.000 euros anuals addicionals aportats per la mateixa universitat a través del Fons de Solidaritat per sufragar projectes directes al sud i programes de sensibilització a proposta de professors, personal de serveis o estudiants. ■

Un altre producte del treball entre xarxes és el màster en estudis socials africans *Cultura i desenvolupament*, un projecte impulsat per l'Institut Catalunyà-Africa (ICA) en el qual participen, d'una banda, totes les universitats públiques catalanes associades a l'ACUP més la Ramon Llull, i de l'altra, les universitats africanes UCAD (Dakar, Senegal), Yaoundé I (Camerun) i Antananarivo (Madagascar).

"Es el primer màster en estudis socials que aportarà un coneixement de l'Àfrica en el seu conjunt i que serà impartit alhora per professors africans i de les universitats catalanes. És un màster fet amb els africans per als africans", explica Anna Estrada, directora de l'ICA.

"Impedir la fuga de cervells"

Està previst que el màster comenci a impartir-se el curs 2010-11 i que serà homologat per tots els centres d'educació superior catalans i africans. El seu coordinador científic és Ferran Iniesta, professor d'història de l'Àfrica de la Universitat de Barcelona i coordinador acadèmic de l'ICA.

El màster, que compta amb una subvenció de 53.000 euros de l'ACCD per finançar aquest any 0, pretén formar actors de la cooperació i també dirigents polítics i econòmics africans. Es tracta, en definitiva, "d'impedir la fuga de cervells i aconseguir que els africans puguin completar la seva educació superior a casa seva i no es vegin forçats a marxar", resumeix Estrada. ■

Estudiants de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) visitant l'exposició *Algeria, un país també denominat Al-Jazira*, que es pot veure fins demà al campus de la Ciutadella. L'exposició, de caràcter itinerant, es trasllada a la Universitat Politècnica de València a partir del 16 de febrer

■ FRANCESC MELCION
A la dreta, el professor de biologia animal de la Universitat de Lleida (UdL) Delfi Sanuy amb autoritats locals de la província de Tiared a l'estepa de l'altiplà de l'Àtlas (Algeria), on realitza un projecte de cooperació
■ D.S.

EL GLOBUS

Anna Mata
Coordinadora acadèmica del Programa Algèria Universitats i professora de la UdL

El reconeixement internacional, clau de futur

Algèria va patir durant els anys 90 un conflicte civil en què van morir o desaparèixer centenars de milers de persones. Aquesta guerra -mai oficialment reconeguda- va enfrontar l'exèrcit i grups islamistes armats. Però les seves causes es remunten a la mateixa constitució de la República Democràtica i Popular d'Algèria del 1962 quan, després de la colonització francesa, el país va iniciar una cerca de la

seva identitat debatint-se entre islamització i laïcitat com a model social; i entre socialisme i llibre mercat com a model econòmic. Ara, però, l'esgotament del conflicte, les amnisties decretades pel president Bouteflika i el suport més gran d'Occident en la lluita contra els islamistes, han contribuït de manera decisiva a extingir un conflicte que només perviu en algunes zones rurals allunyades de la part més occidental del país.

Algèria està socialment i políticament estabilitzada, és un país ric gràcies a l'exportació dels hidrocarburs (tot i que la distribució d'aquesta riquesa no sigui igualitària) i compta amb una societat que experimenta una gran voluntat d'obertura i de posar punt final a l'aïllament i la sensació d'abandonament que pateixen per part d'Europa. Més que ajuda material o econòmica, en el sentit clàssic de la cooperació,

Algèria i la seva societat civil demanen reconeixement internacional, necessiten que els europeus trenquin les barreres psicològiques i tornin, per contribuir amb els intercanvis, a normalitzar un país a una societat sobre els quals pesen encara moltes estigmes. Cal estar a l'altura d'aquestes expectatives i establir a oïrds de cooperació que, com el PAU, tinguin en compte aquests preceptes. ■